

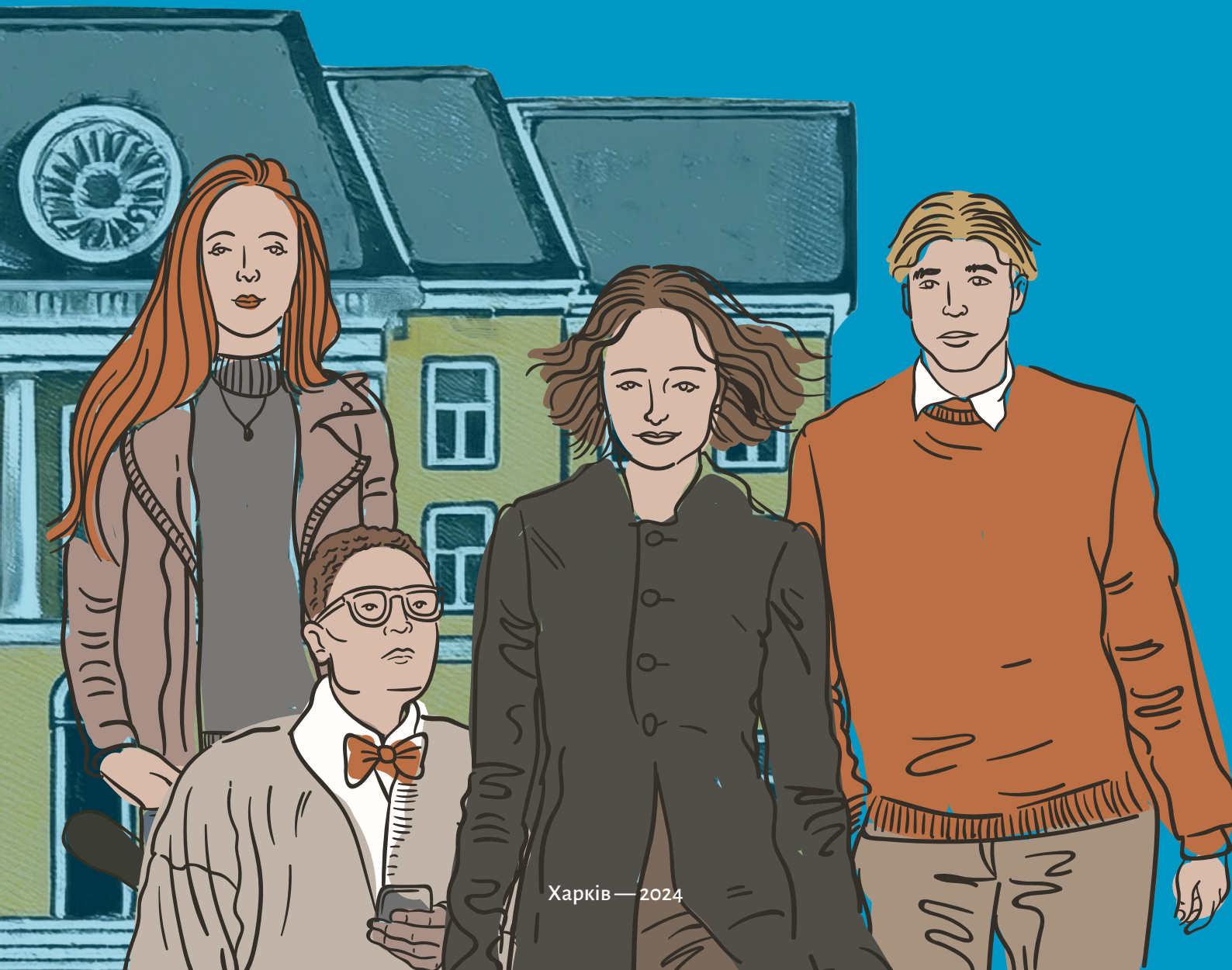
Kingdom of the Netherlands

ЦЕНТР ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ

АУДИТ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ

Харків — 2024

ВИКОРИСТАНІ СКОРОЧЕННЯ

- АБ — аудит безпеки
- ГО — громадська організація
- ЗО — заклад(и) освіти
- НУ — найпростіше укриття
- ОС — освітнє середовище

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. АНКЕТНЕ ОПИТУВАННЯ ПІД ЧАС АУДИТУ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ: ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ	7
1.1 ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНКЕТНОГО ОПИТУВАННЯ ЯК МЕТОДУ ЗБИРАННЯ ДАНИХ ПРО АКТУАЛЬНИЙ СТАН БЕЗПЕКИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	7
1.2 РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ КЕРІВНИЦТВА ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	8
1.3 РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ СПІВРОБІТНИКІВ І СПІВРОБІТНИЦЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	9
1.4 РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ І ЗДОБУВАЧОК ОСВІТИ	10
РОЗДІЛ 2. ПРОХОДЖЕННЯ МАРШРУТІВ АУДИТУ БЕЗПЕКИ: ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ	12
2.1 ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОБСТЕЖЕННЯ НАЯВНОГО СТАНУ БЕЗПЕКИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ МАРШРУТІВ АУДИТУ	12
2.2 УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОБСТЕЖЕННЯ НАЯВНОГО СТАНУ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	13
ВИСНОВКИ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ	15

ВСТУП

Спрямованість державної політики на подолання низького рівня безпеки закладів освіти України й організації в них безпечного освітнього середовища з урахуванням умов, спричинених надзвичайною ситуацією воєнного характеру, актуалізувало необхідність здійснення аудиту безпеки закладів освіти.

«Аудит безпеки закладів освіти. Підсумковий звіт» — це узагальнювальний документ, упорядкований експертками ГО «Центр гендерної культури». Його створили завдяки доробку таких десяти ЗО, які взяли активну участь у проєкті «Аудит безпеки закладів освіти» (жовтень, 2023—2024 рр.):

- Державний навчальний заклад «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»;
- Державний навчальний заклад «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»;
- Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;
- Комунальний заклад «Харківський ліцей № 26 Харківської міської ради»;
- Харківський державний професійно-педагогічний фаховий коледж імені В. І. Вернадського;
- Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця;
- Харківський національний медичний університет;
- Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди;
- Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;
- Харківський фаховий коледж будівництва, архітектури та дизайну.

Кожен із зазначених ЗО визначив актуальний стан безпеки ОС, зокрема:

- 1 зібрав дані
 - методом анкетного опитування різних категорій учасників і учасниць освітнього процесу;
 - методом спостереження під час проходження маршрутів аудиту (із заповненням бланків АБ);
- 2 обробив і проаналізував отримані дані;
- 3 склав звіт, який містив висновки про наявну безпекову ситуацію в ЗО і рекомендації щодо системного впровадження безпекового складника в політику ЗО, його функціонування, створення безпечного інклюзивного фізичного простору, а також у підготовку учасників і учасниць освітнього

процесу з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;

4 створив дорожню карту підвищення рівня безпеки ЗО.

Результати цієї діяльності десяти ЗО стали підґрунтям для складання документа «Аудит безпеки закладів освіти. Підсумковий звіт».

РОЗДІЛ 1. АНКЕТНЕ ОПИТУВАННЯ ПІД ЧАС АУДИТУ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ: ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Одним з методів, за допомогою якого під час АБ закладів освіти отримали дані про стан безпеки освітнього ОС, стало анкетне опитування (анкетування).

Цей розділ містить головні характеристики анкетування й деякі його узагальнені результати.

1.1 Головні характеристики анкетного опитування як методу збирання даних про актуальний стан безпеки освітнього середовища

Щоб зібрати дані про актуальний безпековий стан освітнього середовища, у межах проєкту «Аудит безпеки закладів освіти» протягом лютого — квітня 2024 року провели анкетні опитування в десяти (див. Вступ) закладах освіти.

Під час опитувань використовували універсальний інструментарій (анкети), створений у межах Методики проведення аудиту безпеки закладів освіти. Її розробили експертки ГО «Центр гендерної культури» з урахуванням наказу МОН України «Про рекомендації щодо нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти» від 24.07.2023 № 1/10857-23, відповідно до Рекомендацій щодо нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти та критеріїв / методології відбору проєктних рішень для організації укриття здобувачів освіти та персоналу залежно від типу території, військових ризиків.

В анкетуванні взяли участь такі категорії респондентів і респонденток:

- керівництво ЗО;
- співробітники й співробітниці (викладацькі посади, не викладацькі посади);
- здобувачі й здобувачки освіти.

Через поширення інформаційних технологій і з огляду на умови, спричинені надзвичайною ситуацією воєнного характеру, для аудиту безпеки ЗО здійснювали онлайн-анкетування.

Збирання даних методом анкетування, їхню обробку й аналіз здійснювали робочі (аудиторські) групи з АБ зазначених ЗО за консультативної підтримки експертки ГО «Центр гендерної культури».

1.2 Результати опитування керівництва закладів освіти

Опитування керівництва закладів освіти відбувалося в онлайн- форматі.

У більшості ЗО представники та представниці адміністрації спільно обговорили запитання анкети, а відповіді надали на підставі досягнутого консенсусу.

Серед узагальнених результатів опитування керівництва ЗО, які брали участь у проєкті «Аудит безпеки закладів освіти», звернемо увагу на такі:

- керівництво всіх (10 з 10) ЗО усвідомлює, що головну увагу під час відновлення й реконструкції українських ЗО слід приділити створенню безпечного й доступного ОС, враховуючи наявні й можливі надзвичайні ситуації воєнного характеру;
- стратегія розвитку переважної більшості (9 з 10) ЗО містить сформульовані мету й завдання, програму й робочий план щодо створення безпечного й доступного ОС, яке враховувало б наявні та можливі надзвичайні ситуації воєнного характеру;
- у більшості (7 з 10) ЗО є документ, який регулює всі напрями діяльності закладу, пов'язані з дотриманням прав учасників і учасниць освітнього процесу на безпеку (на кшталт Кодексу безпечного освітнього середовища), хоча є й два ЗО, де такого документа немає, а один ЗО не надав інформацію про це;
- у всіх (10 з 10) ЗО протягом минулих двох років переглядали й актуалізували освітні програми з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;
- керівництво всіх (10 з 10) ЗО згодне з тим, що невіддільним складником створення в ЗО безпечного ОС є розвиток в учасників і учасниць освітнього процесу здоров'язберезувальних компетентностей шляхом організації системного навчання (тренінги, курси, інструктажі, семінари тощо) дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- керівництво всіх (10 з 10) ЗО вважає, що в Україні існує достатня нормативно-правова база для створення в ЗО безпечного й доступного ОС, яке враховувало б наявні й можливі надзвичайні ситуації воєнного характеру;
- у переважній більшості (9 з 10) ЗО передбачене фінансування заходів щодо створення безпечного й доступного ОС, але воно, на думку керівництва, є недостатнім;
- керівництво всіх (10 з 10) ЗО вважає, що без сторонньої допомоги ЗО не зможуть зробити більше, ніж роблять наразі для створення безпечного й доступного ОС, яке відповідало б наявній і можливій надзвичайній ситуації воєнного характеру;
- керівництво всіх (10 з 10) ЗО висловило зацікавленість у додатковому фінансуванні діяльності зі створення безпечного й доступного ОС, а також у співпраці з усіма дотичними стейкхолдерами у цьому напрямі.

Типові проблеми, з якими, на думку керівництва, стикаються ЗО у процесі створення безпечного й доступного освітнього середовища, яке відповідало б наявній і можливій надзвичайній ситуації воєнного характеру:

- непрогнозована безпекова ситуація, підвищена небезпека обстрілів;
- наявні й нові руйнування, ліквідація яких потребує додаткового фінансування;
- відсутність / нестача державного фінансування ЗО;
- відсутність / нестача фінансування будівництва сховищ, укриттів, безпечних просторів;
- відсутність внутрішніх фінансових можливостей і зовнішнього фінансування ЗО, необхідного для модернізації та обладнання укриттів у наявних приміщеннях;
- висока вартість обладнання для класів / аудиторій, облаштованих в укриттях;
- відсутність / нестача фінансування, необхідного для облаштування приміщень ЗО системами пожежної сигналізації, відеоспостереження; внутрішніми пандусами;
- бюрократичні складнощі щодо будівництва нових укриттів.

1.3 Результати опитування співробітників і співробітниць закладів освіти

Настрої, притаманні співробітникам і співробітницям усіх ЗО протягом трьох місяців, які передували їхній участі в опитуванні, мають широкий спектр. Але частіше респонденти обирають такі емоційні стани, як тривога, страх (в окремих ЗО — до 40% опитаних), або навпаки — впевненість, спокій (в певних ЗО — до 35% опитаних). Привертає увагу те, що, який би емоційний стан не переважав у співробітників і співробітниць конкретного ЗО, від чверті до третини опитаних не змогли визначити типовий для них настрій.

Переважає більшість (в окремих випадках 100%) опитаних співробітників і співробітниць усіх ЗО солідарні в тому, що головну увагу під час відновлення й реконструкції українських ЗО слід приділити створенню безпечного й доступного ОС, враховуючи наявні й можливі надзвичайні ситуації воєнного характеру.

Найпоширеніші відповіді щодо необхідності вдосконалення складників безпечного й доступного освітнього середовища стосуються:

- захисних споруд цивільного захисту (найпростішого укриття) у приміщенні ЗО;

- захисних споруд цивільного захисту (найпростішого укриття) на території ЗО;
- освітлення в приміщеннях ЗО;
- доступних запасних виходів з приміщень;
- відсутність / нестача фінансування будівництва сховищ, укриттів, безпечних просторів;
- безперешкодних умов руху коридорами (відсутність захаращень);
- пандусів;
- табличок з покажчиками шляхів евакуації;
- стендів (плакати, таблички, монітори) з інформацією про адреси найближчих до ЗО доступних захисних споруд цивільного захисту.

У всіх ЗО більшість респондентів/-ок згодна з тим, що в ЗО має бути організоване системне навчання дій в умовах надзвичайних ситуацій. А чи відбуваються в їхніх ЗО такі заходи, не можуть чітко відповісти в середньому від 20% до 35% опитаних.

Про різний ступінь особистої залученості співробітників і співробітниць ЗО до заходів (інструктажів, тренувань) з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту свідчить те, що залежно від закладу відсоток респондентів і респонденток, які безпосередньо брали участь у таких заходах, коливається від 35% до 70%.

Значна кількість опитаних (приблизно від 40% до 65%) вказує на те, що потребує методичної підтримки щодо організації та проведення виховних заходів (інструктажів, тренувань) для студентства з розвитку здоров'язберезувальних компетентностей в умовах надзвичайних ситуацій.

У всіх ЗО більшість респондентів/-ок погоджується з тим, що на формування в учасників та учасниць освітнього процесу здоров'язберезувальних компетенцій впливає наявність безпекового розділу на сайті ЗО.

Відповідь респондентів/-ок на запитання, чи задоволені вони тим, які умови створені в ЗО, щоб почуватися безпечно, залежить від конкретного ЗО, який брав участь у проєкті. Можна констатувати, що кількість задоволених респондентів/-ок коливається від 20% до 90%.

1.4 Результати опитування здобувачів і здобувачок освіти

Серед настроїв, притаманних здобувачам і здобувачкам освіти протягом трьох місяців, які передували їхній участі в опитуванні, переважали різні частини емоційного спектра залежно від того, в якому ЗО навчаються респонденти/-ки. За результатами опитування можна зробити висновок про існування

двох умовних груп ЗО:

- I група (5 з 10): найбільше респондентів/-ок вказали такі емоційні стани, як-от байдужість, тривога, страх або песимізм і відчай;
- II група (5 з 10): більшому відсотку опитаних властиві позитивні настрої — оптимізм, піднесений настрій, впевненість, спокій.

Спільним для всіх ЗО є те, що значна кількість (від 20% до 30%) респондентів/-ок категорії «здобувачі та здобувачки освіти» не змогли або не захотіли визначити типовий для себе настрій.

Як правило, значна кількість опитаних (в окремих ЗО до 80%) поінформована про існування в ЗО соціально-психологічної служби, до якої за необхідності можна звернутися онлайн по психологічну допомогу. Це важливо, оскільки великій кількості респондентів і респонденток притаманні емоційні стани, пов'язані з негативними емоціями.

Строкатою є обізнаність респондентів і респонденток різних ЗО щодо існування відповідальних осіб, до яких за потреби можна звернутися по допомогу у випадку виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема воєнного характеру: є ЗО, де про них знають до 70% опитаних, а є такі, де ця цифра не перевищує 45%.

Про те, що існує можливість швидко зв'язуватися із представниками та представницями ЗО (наприклад, кураторами й кураторками, викладачами й викладачками, працівниками та працівницями деканату тощо) в разі потреби вказала переважна більшість опитаних у всіх ЗО (в окремих ЗО позитивно відповіли приблизно 90%).

Більшість респондентів і респонденток у всіх ЗО мають достатньо комп'ютерного обладнання, щоб здійснювати дистанційне навчання.

Найпридатнішим месенджером для використання під час дистанційного навчання, на думку здобувачів і здобувачок освіти всіх ЗО, які взяли участь в опитуванні, є Telegram, з величезним відставанням другу позицію посідає Viber.

До найзручніших для дистанційного навчання онлайн-сервісів, платформ респонденти й респондентки віднесли Moodle, Google Classroom, Zoom, Google Meet.

Спільним для всіх ЗО є те, що переважна більшість (в окремих ЗО до 100%) опитаних здобувачів і здобувачок освіти активно користуються вебсайтом свого закладу.

У всіх ЗО більше ніж половина респондентів і респонденток знає, що систематично або час від часу в закладі проводять інструктажі з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту для здобувачів і здобувачок освіти. Але брала участь у цих заходах, як правило, менше ніж половина опитаних.

Загалом для здобувачів і здобувачок освіти з різних ЗО, яких долучали до опитування, характерною є нерівномірна обізнаність про різноманітні елементи безпекової інфраструктури ЗО. В окремих ЗО робочі (аудиторські) групи виявили досить низьку поінформованість про безпекову інфраструктуру.

РОЗДІЛ 2. ПРОХОДЖЕННЯ МАРШРУТІВ АУДИТУ БЕЗПЕКИ: ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Дані про наявний стан безпеки ЗО збирали із застосуванням методу спостереження під час проходження маршрутів АБ (із занесенням отриманих даних у відповідні бланки обстеження), а також із використанням технічного інвентарю (пристроїв для фотофіксації, аудіозапису, вимірювання).

Цей розділ містить головні характеристики обстеження під час проходження маршрутів АБ і деякі його узагальнені результати.

2.1 Головні характеристики обстеження наявного стану безпеки освітнього середовища під час проходження маршрутів аудиту

Робочі (аудиторські) групи, створені в ЗО для здійснення АБ, обстежили приміщення й території ЗО, захисні споруди цивільного захисту й гуртожитки (за наявності), вебсайти ЗО.

Кожна робоча (аудиторська) група отримала заздалегідь розроблені бланки обстеження об'єктів, безпеку яких вони мали оцінити під час АБ, а саме:

- Бланк обстеження приміщення закладу освіти;
- Бланк обстеження території закладу освіти;
- Бланк обстеження захисної споруди цивільного захисту (найпростішого укриття) в закладі освіти;
- Бланк обстеження вебсайту закладу освіти.

Бланки обстеження містили складники обстежуваних об'єктів, які потребували оцінки, а також окремий стовпчик «Примітки», де під час заповнення бланка фіксували інформацію про виявлені недоліки, що стосуються безпеки ОС.

Маршрути АБ для збирання даних із застосуванням методу спостереження всі ЗО проходили як у денний, так і у вечірній час.

Що обстежили десять ЗО, що здійснили АБ:

- десять — внутрішній простір закладу;
- десять — вебсайт закладу;
- чотири — гуртожитки (Харківська гуманітарно-педагогічна академія Харківської обласної ради, Харківський державний професійно-педагогічний фаховий коледж імені В. І. Вернадського, Харківський фаховий коледж будівництва, архітектури та дизайну, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця);
- дев'ять — територію закладу (територію ЗО не обстежував Харківський фаховий коледж будівництва, архітектури та дизайну);
- дев'ять — наявні найпростіші укриття (Комунальний заклад «Харківський лицей № 26 Харківської міської ради» не обстежував, бо не має НУ).

2.2 Узагальнені результати обстеження наявного стану безпеки закладів освіти

За підсумками обстеження приміщень і територій ЗО, захисних споруд цивільного захисту і гуртожитків (за наявності), вебсайтів, можна навести деякі узагальнені результати.

Приміщення ЗО. У ЗО, що здійснили АБ, як правило, наявні:

- пункти охорони, протипожежне обладнання (сигналізації, вогнегасники тощо);
- доступні запасні виходи, бильця на сходах;
- освітлення на шляхах евакуації, технічні засоби для аварійного освітлення;
- протислизькі засоби на шляхах евакуації;
- стенди або таблички з планом евакуації, інформація про правила поведіння під час надзвичайних ситуацій, таблички з алгоритмом евакуації та з покажчиками її шляхів, технічні засоби для звукового оповіщення про повітряну тривогу.

Також всередині більшості ЗО забезпечена доступність, безбар'єрність, безпечність шляхів пересування, відсутні будь-які об'єкти (меблі, обладнання, рослини для озеленення), що заважають безперешкодному руху.

У багатьох ЗО зафіксували відсутність систем відеоспостереження (на шляхах евакуації, у коридорах, аудиторіях).

Не всі ЗО мають пандуси й ліфти у внутрішньому просторі. В усіх ЗО немає світлового сповіщення про повітряну тривогу; безпекової інформації, друкованої

шрифтом Брайля.

Території ЗО. У більшості ЗО наявні безпечні шляхи до входу-виходу із закладів, пункти охорони, зовнішнє освітлення, протислизькі засоби на сходах. Камери відеоспостереження при вході / виході є майже у всіх ЗО.

Також майже у всіх закладах освіти на території наявні стаціонарні або пересувні пандуси з бильцями.

У ЗО немає приміщень (щитові, підвальні приміщення тощо), входів і виходів до них, які мають бути зачиненими, але не є такими. Також немає напівзруйнованих чи недобудованих будівель і споруд, які становлять небезпеку.

У деяких закладах є проблеми із зовнішнім освітленням території, немає кнопки тривоги.

Гуртожитки (за наявності). Гуртожитки, які були обстежені, здебільшого облаштовані спеціальними пунктами охорони; у них наявне протипожежне обладнання (вогнегасники, пожежні щити), проте немає НУ, відеоспостереження на шляхах евакуації, відеоспостереження на входах і виходах.

Деякі ЗО мають технічні проблеми з освітленням на шляхах евакуації в гуртожитках.

Обстеження захисних споруд цивільного захисту / НУ (за наявності). У переважній більшості ЗО, де відбулися обстеження, наявні одне або декілька НУ. Є варіанти розташування НУ як у складі основних будівель, так і в безпосередній близькості (до 100 м) до них. НУ обладнані як у підвальному (підземному) приміщенні, так на цокольному і першому поверхах; на перших поверхах деяких ЗО укриття огорожені мішками з піском.

АБ зафіксував наявність у НУ штучного освітлення, резервного штучного освітлення (електричні ліхтарі, свічки тощо), резервного електроживлення (генератори, акумулятори), засобів зв'язку й оповіщення (телефон, інтернет).

У деяких закладах у НУ немає водовідведення (каналізація), примусової та природної вентиляції, виносних баків для нечистот, що щільно закриваються.

НУ не обладнані камерами відеоспостереження.

Аварійні виходи переважної більшості ЗО не обладнані засобами для доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Вебсайти ЗО. У всіх ЗО наявні та доступні окремі розділи, присвячені безпеці. У цих розділах містяться алгоритм поведінки під час повітряної тривоги, правила поведінки під час інших надзвичайних ситуацій (хімічна атака, радіологічна небезпека тощо), інформація про групу надання першої домедичної допомоги, адреси найближчих доступних захисних споруд цивільного захисту; контакти осіб і підрозділів у структурі закладів, відповідальних за безпеку (цивільний захист).

ВИСНОВКИ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ

Підбиваючи підсумки аудиту безпеки закладів освіти, можна зазначити:

- керівництво всіх ЗО продемонструвало свідоме й зацікавлене ставлення до безпекових проблем, з якими стикнулися їхні заклади в умовах, спричинених надзвичайною ситуацією воєнного характеру;
- у керівництва всіх ЗО є розуміння щодо необхідності формування здоров'язберезувальних компетентностей в учасників і учасниць освітнього процесу, адже протягом минулих двох років всі заклади переглянули й актуалізували освітні програми з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту;
- переважна більшість ЗО у стратегіях свого розвитку мають складники, присвячені створенню безпечного й доступного ОС, також у більшості ЗО розроблений документ, який регулює напрями діяльності закладу, пов'язані з дотриманням прав учасників освітнього процесу на безпеку;
- для більшості ЗО типовою є ситуація, коли поінформованість учасників освітнього процесу про заходи з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту істотно випереджає показники їхньої участі в цих заходах;
- попри те, що в переважній більшості закладів-учасників АБ передбачене фінансування заходів щодо створення безпечного й доступного ОС, найартикульованішою для всіх ЗО є проблема нестачі (в окремих випадках — відсутності) фінансування, яке можна було б спрямувати на будівництво сховищ, укриттів, безпечних просторів; модернізацію й обладнання укриттів у наявних приміщеннях; облаштування приміщень ЗО системами пожежної сигналізації, відеоспостереження, внутрішніми пандусами.

Тим закладам освіти, які не мають документа, що регулює напрями діяльності закладу, пов'язані з дотриманням прав учасників освітнього процесу на безпеку, рекомендовано створити та затвердити його.

Через істотний розрив між поінформованістю учасників і учасниць освітнього процесу та їхньою участю в заходах з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту доцільно активізувати залучення працівників і працівниць ЗО, здобувачів і здобувачок освіти до системного навчання (тренінгів, курсів, інструктажів, семінарів тощо) дій в умовах надзвичайних ситуацій.

Оскільки в усіх ЗО значну ділянку спектра настроїв, притаманних співробітникам і співробітницям, здобувачам і здобувачкам освіти, займають такі емоційні стани, як-от байдужість, тривога, страх, песимізм і відчай або ті, що пов'язані з нездатністю людини визначити типовий для неї настрій, особливого значення

набуває діяльність соціально-психологічних служб ЗО. Вони мають реалізовувати заходи із психологічної підтримки учасників і учасниць освітнього процесу, які знайшли відображення в дорожніх картах підвищення рівня безпеки, зокрема здійснювати індивідуальні консультації, проводити групові тренінги, моніторити психологічний стан учасників і учасниць освітнього процесу тощо.

Щоб відновити ЗО з урахуванням безпекового компонента, важливо започаткувати/активізувати співпрацю з ГО та благодійними фондами, спрямовану на написання грантових заявок та отримання фінансування від українських і міжнародних донорів. Ураховуючи, що переважна більшість учасників і учасниць освітнього процесу вважають, що головну увагу під час відновлення та реконструкції українських ЗО слід приділити будівництву (обладнанню, дообладнанню) захисних споруд цивільного захисту (найпростіших укриттів) у приміщеннях і на території закладів відповідно до наявних стандартів, пріоритетними у випадку отримання фінансування мають бути статті витрат саме на ці складники безпечного ОС. Водночас поза фінансуванням не мають залишитися такі складники, як системи пожежної сигналізації, системи відеоспостереження на шляхах евакуації, внутрішні пандуси. Окрему увагу важливо приділити фінансуванню організації безпечного простору в гуртожитках ЗО.

Створення підсумкового звіту стало можливим завдяки підтримці Уряду Королівства Нідерландів у межах проєкту «Жінки. Мир. Безпека: місцеві потреби — місцеві рішення», який упроваджує Український Жіночий Фонд.

Відповідальність за зміст інформації несе громадська організація «Центр гендерної культури». Інформація, що представлена у виданні, не завжди відображає погляди Уряду Королівства Нідерландів і Українського Жіночого Фонду.

